

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

SAYI: 5

YIL: 1999

MEHMET ÂKİF ve ARUZ

Yard. Doç. Dr. Yakup ŞAFAK*

Vefâtının 62. yıldönümünde aziz hatırasını yâd etmek üzere bir araya geldiğimiz İstiklâl Marşı şairimiz Mehmet Âkif Ersoy, bizim duygu ve düşünce dünyamızda çok özel bir yere sahip, ahlâk, dürüstlük, hamîyyet ve vefâkârlık âbidesidir. Dinî ve millî değerleri benimsememizde, üzerimizde onun kadar etkili olmuş, milletimizin sevgi ve takdirini kazanmış şahsiyet azdır.

Bu konuşmada onun edebiyatımızda seçkin bir yer edinmesinde, aruzu kullanmadaki ustalığı, bu husustaki özellikleri ve farklı yönleri, genel bir bakış açısıyla ele alınacaktır.

Mehmet Âkif'in "şair yaratılmış bir insan" olduğuna, çocukluk arkadaşı İbnülemin Mahmud Kemal Bey'in şu anlattıkları şahittir:

"Henüz on, on iki yaşında iken Âkif'te şâirlik alâmetleri görünmeye başladı. Vezinli vezinsiz, ma'nâlî ma'nâsız nazımlar söylemeye çalışırdı.

Âkif'i şâir yapan, o ma'sumâne güzelliklere gönül verişler, o suretle kendinden geçişlerdir. Âşık olmayan şâir olamaz. Onun âşikaane, şâirâne beytleri çoktur. Bir zamanlar memleketin maruf pehlivanları sırasına geçmesi de şâirliğinden ve âşıklığından ileri geliyordu.

Amcamızın bizden büyük olan kızı Hatice Cemile, Âkif ve ben -çocukluğumuza bakmayarak- müşterek gazel söylemeye uğraşırdık. Aruz bilmediğimiz gibi parmak hesâbında da parmağımız yoktu.

---

* Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

Yaşımız, başımız, bilgimiz, görgümüz, şiir şöyle dursun, düzgün birkaç cümle yazmaya da müsâid değildi. Fakat Âkif'in sözlerinden ba'zıları, bizim sözlerimizden daha iyice idi.

Âkif, muahharen ilmi aruz tahsil etti. Mümârese için daima nazm ile meşgul oldu. Çocukluğunda başladığı şiirden ihtiyarlığında da vaz geçmedi.”¹

Şu açık bir hakikattir ki kendisine taraftar olsun karşı olsun bütün edipler, ebebiyat severler onun akıcı üslûbu ve temiz Türkçesinin yanı sıra aruz üzerindeki mutlak hakimiyeti hususunda görüş birliği içindedirler.

Yeni edebiyatımızın önemli simalarından Süleyman Nazif diyor ki: *Hz.Davud'un elinde demir ne idiye Safahat şairinin yaratıcı elinde kelime ve aruz da odur.*²

Şairin İstiklal savaşı sırasındaki en yakın dostlarından biri olan, Balıkesir mebusu, değerli din alimi Hasan Basri Çantay Akifnâme'sinde şu tasviri yapıyor:

“Mehmed Âkif'in aruzu sâkin havada gâh ağır, gâh sür'atli uçuşlar yapan, ba'zan iki büyük kanadını dümdüz açarak, hâkimiyetle süzülen ve olduğu yerde duran, ba'zan da kendisini boşluğa atıp, tekrar uçuşlar yapan, hârikalı binbir ma'rifet gösteren kartala benzer. Kuvvetli bâzusunun, pehlevan bünyesinin alaturka güreşlerde gösterdiği oyunla mehâretleri üstâd, olgun melekesiyle, ince zekâsiyle daha çok göstermiştir.”³

Âkif'in yakın arkadaşlarından olan ve onun hakkında geniş bir monografi kaleme almış bulunan şair Mithat Cemal de

¹ Hasan Basri Çantay, Âkifnâme (Mehmed Âkif), İstanbul 1966, s.15-17.

² Aynı eser, s.77.

³ Aynı eser, s.78.

*“Arûz mimarı olarak, Âkif tektir; Aruzda yüz katlı binalar kurar; ve, ki edatlarının, olup sigalarının çemberleriyle; nidâ seslerinin kemerleriyle; cümle potrelleriyle; istifham kancalarıyla; hasılı, demirden kuşaklarla bu binaların iskeletlerinin eczalarını birbirine bağlar. Âkif’ten evvel hiç kimse, bu derece ayağa kalkan bir nazımın sayısız katlarından ufuklara bakamadı.”*⁴ Bir başka yerde: *“Geçen nesil aruzun iki büyük şairini verdi: Fikret ve Akif. Aruzun orkestrasyonunu yapan bu iki nazım şairi, tonu buldular. Akif isyanın güzel öfkesini, fetihler devrinin hicranını, Çanakkale müdafaasının büyük ölçülerini, sesin mefhumlaşan tonuyla yazdı.”*⁵

Aruzun yakın geçmişimizdeki usta yorumcularından, edebiyat tarihçimiz İsmail Habib (Sevük), Türk Teceddüd Edebiyatı Tarihi’nde şunları söylüyor:

“Aruzu kimse artık ondan ziyâde tabiîleşdirecek değildir; ve vuzûhla selâsete kimse ondan daha fazla hâkim olamayacak. Mısralarını aruzun içine, zarfına sımsıkı tetâbuk etmiş bir mazrûf gibi yerleştiriyor. Ne zarfa ufak bir tazyîk ne mazrûfun bir santim kıvılcıktan ihtimali! Üstâd bir marangoz kakması gibi muhkem bir intibâk! Kelimeler mısraa mihlanmış sanıyorsun! Çok sağlam bir nazm!

*Nâcî, lisânın en bâriz kudreti idi. Vukûflu Arapça ve Acemcenin arasında en fasîh Türkçeyi yazmıştı. Safahât nâzımı da böyledir. Ve gâlibâ bu üçüzlü lisan âlimliğinin son timsâli olacak. Zaman artık bu vâdînin öyle kudretini yetiştiremeyecek gibi. Mehmet Akif bu noktadan da bir intiha gösteriyor.”*⁶

⁴ Mithat Cemal, Mehmet Âkif, İstanbul, 1939, s.341.

⁵ Mehmet Âkif, Safahat, nşr. Ömer Rıza Doğrul, 6.bs., İstanbul 1963, s.xxv (Mithat Cemal’in takrizi).

⁶ İsmail Habib, Türk Teceddüd Edebiyatı Tarihi, İstanbul 1340, s.654.

Bir diğ er edebiyat tarihçimiz N.Sami Banarlı'nın görüşü de şöyledir:

“Bir şair olarak, M.Akif, Türk şiir sanatında ilerlemeler kaydeden bir sanatkârdır. Akif şiire, M.Naci gibi sağlam söyleyişli bir üstadın izinde yürüyerek başlamış; Aruz veznini, kendi manzumelerine kadar görülmemiş bir tabii ve kolaylıkla kullanmıştır. O kadar ki, bu veznin, pürüzsüz bir halk türkçesiyle ve halkın konuşma lisaniyla birleşerek, tam bir Türk aruzu haline gelişindeki katî muvaffakiyet, Âkif'indir.”⁷

Bütün bunlarla beraber, Âkif nazmı nesre yaklaştırdığı için eleştirilmiştir. Büyük ilim adamımız M.Fuad Köprülü de şairin mevkiiini takdir etmekle birlikte bu eleştirilere şu sözlerle katılıyor:

“Aruzü türkçeleştirmek ve konuşma diline yaklaştırmak hususunda en büyük muvaffakiyeti, M.Akif gösterdi;türk aruzunu onun kadar muvaffakiyetle ve onun kadar tabii kullanan, konuşma dilini aruz kalıplarına o kadar kolaylıkla sokan hiçbir şair yoktur; Fikret'in yapmak isteyip de tamamiyle yapamadığını, Akif gerçekleştirdi. Hece vezninin aruzunkine yakın bir ahenk temin edemeyeceğine kani olan M.Akif'i *nazmı, lüzûmundan fazla nesirleştirdiği için sanat bakımından tenkit etmek haksız değildir.*”⁸

Burada Âkifin hece veznine bakışını yansıtabak bir hadiseyi aktarmak sanırım yersiz olmayacaktır. Hasan Basri Çantay anlatıyor:

“Bütün eserlerini aruz vezniyle yazmış olan üstâdın hece veznimiz hakkında ne düşündüğünü anlamak elbette bir meraktır.

---

⁷ Nihad Sami Banarlı, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, 2. bs., İstanbul 1971, II, 1158.

⁸ M.Fuad Köprülü, “Aruz”, İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1940, I, 652.

Kadıköy'de, (Şark musîkî cem'iyeti) karşısındaki bir evde oturuyordum. Tedâvî altında idim. Üstâd Üsküdar'daki evinden her gün kalkar, yaya olarak lütfen hastalığımı ziyârete gelirdi. Birgün ona aruz ve hece vezinlerindeki yazılarımdan bir kaçını okudum. Tevâzuu îcâbı olarak beğendi. Maksadım hece vezni hakkındaki düşüncesini anlamakdı. Dedim ki:

- Bizim gibi acezeye de böyle hece vezni yakışır.

Derhal cevap verdi:

- Hayır hayır, vezin bir ölçüdür. İş o ölçüye intibak edebilmekte ve şiir yazmaktadır. Ben hece vezniyle çok güzel eserler okudum. Söz hâyîde olduktan sonra onu aruza çeksen de boştur, heceye koşsan da. Evet, aruzu beceremeyenler parmak hesabına kalkıyorlar amma, bir çoğunun yazdıkları şiir olmakdan uzak düşüyor. (Yunus Emre) ne kudretli bir hece şâiridir. O âşık, yüreği yanık adamın, o koca Türkün bir çok şiirleri hafızamdadır. Son zamanlarda hece vezniyle yazan ba'zı gençler var, muvaffak olacaklar gibi görünüyorlar.”⁹

Âkîf'in “şiiri nesre yaklaştırdığı, iyi bir nazım ustası olduğu, fakat şair olmadığı” yolunda bir çok eleştiriler yapılmış; haklı tarafları bulunmakla birlikte bazen insaf sınırlarını aşan bu eleştirilere çeşitli âlimler, edipler ve edebiyat severlerce cevaplar verilmiştir.

Biz sözkonusu tenkitlerin mevzumuzla alâkalı kısmına bir nebze olsa değinmek istiyoruz. Öncelikle bu tenkitlerden, aruzla ilgili olanına bir örnek verelim:

M.Âkîf'in büyüklüğünü daima takdir eden İ.Habib Sevük Edebiyat Bilgileri adlı eserindeki bir eleştirisinde şöyle diyor: “Gerek

---

⁹ Hasan Basri Çantay, a.g.e., s.79.

Fikret, gerek Âkif mükâlemeli manzumeler haricinde aruzun en sesli ve en nağmeli vezinlerinde, sesi ve nağmeyi atarak, mısralarını nesrin düzlüğüne kadar indirmek temayülünü de gösterdiler. Meselâ Fikret aruzun en vakur edalı vezni olan Mefûlü fâilâtü mefâilü fâilün veznini meselâ “Mazi-âtî” şiirinde (...) kupkuru bir hale koyuyor. M.Âkif de aruzun en şakrak nağmeli vezni olan Mefûlü Mefâilü Mefâilü Feülün veznini mükâmele edasına kadar indirdi.(...) Bu eskilerin sehli mümteni dedikleri cinsten güç bir şeydir, fakat nazım bu kadar nesre inince nesrin kabahati ne? İşte aruzda türkçeleşmenin ritm aleyhine olan kısmı buradan geliyor.”¹⁰

Görüldüğü üzere bu satırlarda adı geçen şairler, bilhassa şiirde ana eksenini veznin oluşturduğu edâ ve mûsikîyi zayıflatmakla itham edilmektedirler. Fakat dikkat edilince sözü edilen problemin sadece Mehmed Âkif’le ilgili olmadığı, yeni aruzun genel bir sorunu olduğu görülmektedir.

Âkif’in manzumelerinde sözün, zaman zaman musikîden uzaklaşıp monotonluğa, kuru bir söyleyişe düşmesine; onun velûd bir şair olarak manzûmelerini bazen haddinden fazla uzun tutması ve ekseriya mesnevi tarzında yazılmış bu manzûmelerde –eskilerin hilâfına- çoğunlukla uzun kalıplar kullanması, şiirlerinde konuşma diline fazlaca yer vermesi gibi hususlar sebep olarak gösterilebilir. Fakat kanaatimizce daha önemli bir sebep, edebiyatımızda yeni aruzun karşı karşıya bulunduğu uzun sesli problemidir.

Bilindiği üzere yeni aruzun ayırıcı özelliği, eski aruzdan farklı şekilde imâle ve medde –dolayısıyla uzun seslilerden- uzaklaşması ve Arapça, Farsça kelimelerin çoğu kez Türkçedeki söylenişlerinin esas alınmasıdır. Bunun için de yakın dönemdeki şairlerimiz, bilhassa açık hecesi fazla olan vezinlere yönelmişlerdir.

---

¹⁰ İsmail Habib, Edebiyat Bilgileri, İstanbul 1942, s.84.

Halbuki aruz, kapalı hecelere ve özellikle uzun seslilere dayalı bir vezin sistemidir. Uzun sesliyi kaldırıncı veya ciddi şekilde azaltınca, onun kendine has sesi de tabiatıyla zayıflayacaktır. Asırlarca milletimizin duygu ve düşüncelerini terennüm vasıtası olmuş aruz gibi bir ahenk sisteminin hayatımızdan bu kadar süratle çekilip gitmesinde kanaatimizce bu hususun da önemli bir rolü bulunmuş olmalıdır.

Bu münasebetle bir noktaya daha değinmek istiyoruz: Tevfik Fikret'in, Mehmet Âkif'in, Yahyâ Kemâl'in aruzdaki başarılarını överken, eski şairlerimizi bu noktada haksızca eleştirmek, aruzun asırlarca Türkçe'ye karşı direndiğini ve çatışma içinde olduğunu söyleyerek eski edebiyatımızın dehâ sahibi isimlerini dahi başarısız göstermek, -meseleyi Yahya Kemal'in görüşleri doğrultusunda ele alan Nihad Sami Banarlı'nın haklı deyişiyile- "Türk Divan Şiirini kendi doğuş ve yükseliş estetiği içinde tanımak ve anlamaktan uzak kalmaktır."¹¹

Eski aruz ağır ağır, etrafına bakınarak ve güzelliklerin tadına vararak yürüyen bir insanı andırıyor; yeni aruz ise ateşli, dinamik genç bir adamı hatırlatıyor.

Âkif, çoğu kez ateşli, celâlli, sancılı mizacını sanki vezinde de ortaya koyuyor. Onun, bilhassa Orhan Okay Bey'in deyişiyile "sosyal lirizmi"¹² yüksek olan şiirlerini okurken sakın kalamıyorsunuz. Şiirindeki kelimeler aruza boyun eğmiyor, âdatâ aruz kelimeler boyun eğiyor.

Mehmet Âkif vezin tercihlerinde de çağdaşlarına (meselâ Tevfik Fikret'e, Yahya Kemal'e) göre ciddi ve kendine özgü farklılıklar gösteriyor. Meselâ T.Fikret'in az kullandığı 4 mefâîlün ve Feilâtün feilâtün feilâtün feilün kalıpları Âkif'in en çok sevdiği

¹¹ Bkz. Nihad Sami Banarlı, a.g.e., I, 158-160.

¹² Orhan Okay, Mehmed Âkif Bir Karakter Heykelinin Anatomisi, Ankara 1989, s.44.

vezinlerdendir. Buna mukâbil Yahyâ Kemâl'de, T.Fikret'te ikinci sırayı alan Mef'ûlü fâilâtü mefâilü fâilün vezni Âkif'in hiç iltifat etmediği bir kalıptır.

Safahat'taki vezinler incelendiğinde şairimizin manzumelerinde 12 çeşit kalıp kullandığı, fakat asıl olarak 4 vezni çokça tercih ettiği görülür.¹⁴

Burada, bu dört veznin edebiyatta ve Akif'in kullanımındaki özellikleri kısaca zikredilecek ve örnekler sunulacaktır.

Söz konusu vezinlerden Müctes bahrine ait olan Mefâilün feilâtün mefâilün feilün, "aruz vezinlerinin en hafifi, yani nazım sesini asgari dereceye indiren, binâenaleyh nesrî edaya en yakın olan (veznidir)."¹⁵ M.Âkif bu vezni "vaka itibariyle hareketli mevzûlarda, bilhassa hikâyelerde tercih (etmiş), hem mükâmelerde hem tabîî mevzularda, bütün bir hakimiyetle (kullanmıştır)."¹⁶

Örnek olarak IV. Kitaptan bir bölüm sunuyoruz:

- Vapur yanaştı mı? -Çoktan! -Demek ki Köprüdeyiz...
- Aman, şu yolcular insin... -Fakat bilir misiniz,
Yadırgıyor, hani, insan o eski tekneleri;
"Yanaş" denildi mi, nazlım, gider gider de geri,
Gelince hışm ile bir tos vururdu Köprü'ye ki:
Zavallının deşilen karnı sağlam altı çeki
Odun yutar da biraz sancıdan bulurdu aman...
- Hekim getirmeye koşsan, hekim de yok o zaman!
- Timarcılar, bereket versin, usta şeylerdi:
Elinde balta, gelir, üç keser, beş eklerdi...

¹⁴ Bkz.F.Abdullah Tansel, a.g.e., s.169 v.d.

¹⁵ İsmail Habib, Edebiyat Bilgileri, s.48-49; Ahmet Aymutlu, Aruz, 6.bs.,İstanbul, 1976, s.111.

¹⁶ F.Abdullah Tansel, a.g.e., s.171.

“Dayan o yanki başından Ömer! Tutundu Memiş!”
Bakardımız ameliyata, çarçabuk bitmiş!

Aynı manzûmenin biraz ilerisi:

- Sabahleyin yine bir hayli nükte fırlattın!
Hayali bol bol akıttın, serâbı çağlattın!
- Hayır, hayâl ile yoktur benim alış verişim;
İnan ki: her ne demişsem görüp de söylemişim.
Şudur cihanda benim en beğendiğim meslek:
Sözüm odun gibi olsun; hakikat olsun tek!¹⁷

Şairin yine çok kullandığı vezinlerden Hezec bahrine ait Mef’ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün, aruzun yüzyıllar boyunca sevilerek kullanılmış en ahenkli, en şakrak vezinlerinden biridir.¹⁸ M.Âkif bu kalıbı, “mevzu bakımından hareketsiz ve hikâye tarzında olmayan manzumelerinde kullanır. Bilhassa son zamanlarda yazdığı şiirler arasında, bu vezinde olanlar ekseriyettir.”¹⁹

Örnek olarak VII. Kitaptaki Hüsrân şiirini sunuyorum:

Ben böyle bakıp durmıyacaktım, dili bağı,
İslâmı uyandırmak için haykıracaktım.
Gür hisli, gür îmanlı beyinler, coşar ancak,
Ben zaten uzunboylu düşünmekten uzaktım!
Haykır! Kime, lâkin? Hani sahipleri yurdun?
Ellerdi yatanlar, sağa baktım, sola baktım;
Feryâdımı artık boğarak, na’sını, tuttum,
Bin parça edip şi’rime gömdüm de bıraktım.
Seller gibi vâdiyi enînîm saracakken,
Hiç çağlamadan, gizli inen yaş gibi aktım.

¹⁷ M.Âkif, Safahat, s.239-240.

¹⁸ İsmail Habib, Edebiyat Bilgileri s.52; Ahmet Aymutlu, a.g.e., s.33.

¹⁹ F.Abdullah Tansel, a.g.e., s.171.

Yoktur elemimden şu sağır kubbede bir iz;
İnler “SAFAHAT”ımdaki hüsrân bile sessiz!²⁰

Bir diğer kalıp, yine Hezec bahrinin 4 mefâîlün veznidir. Divan edebiyatının en çok kullanılan, yeni edebiyatımızda da canlılığını kaybetmeyen ve aruzun en uzun, ahenk itibariyle en ağır kalıplarından biri olan 4 mefâîlün, “geniş nefes ve geniş ses isteyen mevzûlara (...) pek uygun geldiği gibi romantik mevzûlar için de (oldukça elverişlidir.)”²¹ Âkif de “felsefî ve didaktik manzûmeleriyle hüznlerinin, bedbinliklerinin birer ifadesi olan şiirleri”nde bu vezni, bazen inanılmayacak bir hafiflikte kullanır.²²

Örnek olarak VII. Kitaptaki Bülbül manzûmesinden bir bölüm sunuyoruz.

Bütün dünyaya küskündüm, dün akşam pek bunalmıştım
Nihayet, bir zaman kırlarda gezmiş, köyde kalmıştım.
Şehirden kaçmak isterken sular zaten kararmıştı,
Pek ıssız bir karanlık sonradan vâdiyi sarmıştı,

Işık yok, yolcu yok, ses yok, bütün hilkat kesilmiş lâl...
Bu istiğrâkı tek bir nefha olsun etmiyor ihlâl.

.....

- Eşin var, âşiyânın var, baharın var, ki beklerdin;
Kıyametler koparmak neydi, ey bülbül, nedir derdin?

O zümrüd tahta kondun, bir semavî saltanat kurdun;
Cihanın yurdu hep çiğnense, çiğnenmez senin yurdun.

Bugün bir yemyeşil vâdi, yarın bir kıpkızıl gülşen,
Geçersin hânümânın şen, için şen, kâinâtın şen

²⁰ M.Âkif, Safahat, s.449.

²¹ İsmail Habib, Edebiyat Bilgileri, s.27-29.

²² F.Abdullah Tansel, a.g.e., s.165.

Hazansız bir zemîn isterse, şâyed rûh-ı ser-bâzın,
Ufuklar, bu'd-ı mutlaklar bütün mahkûm-ı pervâzın.

Değil bir kayda sığmazsın –kanadlandın mı- eb'âda;
Hayâtın en muhayyel gâyedir ahrâra dünyada.
Neden öyleyse mâtemlerle eyyâmın perîşandır?
Niçin bir damlacık göğsünde bir umman hurûşandır?

Hayır, mâtem senin hakkın değil... Mâtem benim hakkım:
Asırlar var ki, aydınlık nedir, hiç bilmez âfâkım!²³

Son olarak şairimizin, herhalde en çok sevdiği ve en başarılı ürünlerini verdiği, aruzun en canlı vezinlerinden biri olan Remel bahrine ait Feilâtün feilâtün feilâtün feilün'ü zikretmeliyiz. Hafif bir ahenge sahip olan vezin ilk ve son tefilelerindeki değişkenliği ile diğer vezinlerden farklı bir özelliğe sahiptir.

Âkif, “ilk hikâyelerinden bazılarıyla bilhassa son zamanlarında yazdığı manzumelerinde bu vezni kullanmıştır.”²⁴ İsmail Habib şöyle der:” Safahatın altıncısı olan 1928 tarihli ve 139 sahifelik Âsım kitabı baştan başa bu vezinle yazılmıştır. Asım ki Mehmed Akifin en olgun, en yüksek eseridir, o kitaba aynı zamanda bu veznin bir abidesi gibi bakılabilir. Kitap hep mükâlemeden ibaret olduğu için M.Akif çok yerde bu vezni nesirdeki tabîliğe kadar indirdi. Eser şöyle başlar:

- Vay hocam! Vay gözümün nûru efendim, buyurun!
Hangi rüzgârdır atan sizleri?.. Lûtfen oturun!
Mütehassirdik efendim, ne inâyet! Ne kerem!
Öpmedik affediniz...
- Çok yaşa... Lâkin.. Veremem.
- Bütün İstanbul'un ağzında gezen elleriniz,
Bize nâz etmese olmaz mı, efendim? Veriniz.

²³ M.Âkif, Safahat, s.473-474.

²⁴ F.Abdullah Tansel, a.g.e., s.169.

-Döktüğün dillere bittim, seni çok sözlü seni!
Ayda, âlemde bir olsun aramazsın Köse'ni.
Bu herif öldü mü, sağ kaldı mı, derler de, ayol,
Baba dostuysam eğer kalkıp ararlar bir yol.

Fakat Çanakkale Harbini anlatırken coştığı zamanlar bu vezne haşmetli bir ses vermeyi de bildi.”²⁵

“Bu, taşındır” diyerek KÂBE’yi diksem başına;
Rûhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da, ridâ namiyle,
Kanıyan lâhdine çeksem bütün ecrâmiyle,
Ebr-i nîsânı açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyâ’yı uzatsam oradan;
Sen bu âvîzenin altında bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ haşre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile âvizeni lebrîz etsem;
Tüllenen Mağribi, akşamları, sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana.²⁶

Nihayet bu güzel veznin en anlamlı, en yüksek örneği olarak İstiklâl Marşımızın son kıtası:

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl!
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyyet
Hakkıdır , Hakka tapan milletimin istiklâl!

Saygılarımla.

²⁵ İsmail Habib, Edebiyat Bilgileri, s.36-37.

²⁶ M.Âkif, Safahat s.426.